

Verbreding 'Zwolle Gezonde Stad' vanaf 2014

Vooraf:

In deze notitie leggen we het idee voor om Zwolle Gezonde Stad (JOGG Zwolle) te verbreden naar andere thema's en doelgroepen, gebruik makend van de vijf pijlers van JOGG, als een lokaal 'living lab' en implementatie van het Nationaal Plan Preventie. Met deze notitie willen Zwolle Gezonde Stad en haar partners graag in de gesprek met JOGG Nederland, VWS en andere landelijke partners. We willen graag advies over dit plan en de haalbaarheid ervan.

Aanleiding

Lokaal - De beweging 'Zwolle Gezonde Stad' heeft zich in de afgelopen jaren (2010 t/m 2013) gefocust op een brede, integrale benadering van het thema gezond gewicht bij de doelgroep 0-19 jarigen in met name de Zwolse aandachtwijken Diezerpoort en Holtenbroek. De huidige ontwikkelingen binnen het sociale domein pleiten voor een verbreding van Zwolle Gezonde Stad, waarin de aanpak zich uitbreidt naar andere doelgroepen en thema's. Ook een uitbreiding naar andere Zwolse wijken is gezien het succes van de aanpak en het bredere werkgebied van de betrokken professionals wenselijk.

De gemeente Zwolle ziet (selectieve) preventie als voorwaarde voor succes van de drie transities en voor het realiseren van een 'participatiesamenleving'. Ter ondersteuning van de lokale decentralisaties, voor het behouden van een breed draagvlak voor de integrale aanpak en voor het borgen van gezondheid binnen het fysieke en economische domein, wil de gemeente Zwolle Gezonde Stad verder uitgerold zien. Zwolle Gezonde Stad kan versnellend werken als een beweging die burgers actiever en productiever maakt op school, in de wijk en op de werkplek en als katalysator voor zelfredzaamheid, mantelzorg en vrijwilligerswerk. Zwolle wenst een gezonde stad voor jong en oud!

Er is lokaal een breed draagvlak voor een verbreding van Zwolle Gezonde Stad naar:

- andere leefstijlthema's,
- andere doelgroepen en
- andere Zwolse (aandacht)wijken.

Nationaal – Bij de Rijksoverheid staat het verkleinen van gezondheidsverschillen weer vrij prominent op de agenda. Net als aandacht voor kwetsbare ouderen, jeugd en laaggeschoolden in bedrijven. De Rijksoverheid zet naast JOGG nu ook sterk in op het Nationaal Programma Preventie (NPP) en wil graag een uitvoering op lokaal, gemeentelijk niveau. Verbreding van de JOGG-aanpak wordt gezien als potentieel succesvol voor het NPP op lokaal niveau. Voor meer informatie over het NPP zie de bijlage.

Kader

Zwolle Gezonde Stad zal zich met de JOGG-aanpak ook in de toekomst blijven richten op het bevorderen van een gezonde leefstijl en een gezond gewicht onder 0-19 jarigen in Zwolle. De gemeente Zwolle was de eerste JOGG-gemeente in Nederland en blijft ook JOGG-gemeente

De verbreding willen we aan laten sluiten bij het NPP. We willen inzetten op een lokale implementatie van activiteiten en processen die een bijdrage leveren aan de kerndoelen van het NPP (zie bijlage) en willen deze in Zwolle uitvoeren en onderzoeken. Zwolle zou daarmee voor het NPP een 'living lab' kunnen zijn van een nauwe samenwerking tussen beleid, beroepspraktijk, bedrijfsleven, onderzoek en onderwijs.

Uitgangspunten van de aanpak/methodiek zijn en blijven de vijf pijlers van een JOGG aanpak:

- breed politiek bestuurlijk draagvlak,
- publiekprivate samenwerking,
- sociale marketing,
- samenhang zorg en preventie,
- wetenschappelijk onderzoek en evaluatie.

Activiteiten zullen ook vanaf 2014 plaatsvinden binnen de drie sporen:

- gezond gedrag,
- gezonde omgeving en
- gezonde zorg.

De integrale, intersectorale aanpak zal zo dicht mogelijk bij de burger plaatsvinden:

- in de wijk,
- op school,
- op het werk,
- bij de sportverenigingen en
- thuis.

De brede samenwerking zal zoveel mogelijk aansluiten bij bestaande samenwerkingsverbanden op zowel bestuurlijk als uitvoerend niveau (waaronder een koppeling met de uitvoeringsteams van de wijkopgaven en de structureel inzetbare buurtsportcoaches). Er zal tevens worden ingezet op efficiënte samenvoeging van de bestaande samenwerkingsverbanden.

Lokale keuzes

Vanaf 2014 willen we de aanpak richten op de volgende thema's:

- Jongeren op gezond gewicht (JOGG);
- Vitale ouderen; bevorderen van het aantal gezonde levensjaren en de zelfredzaamheid van ouderen, ter reductie van de zorgkosten voor de zorgverzekeraar;
- Alcoholpreventie en handhaving onder jongeren en ouderen;
- Weerbaarheid, empowerment en burgerkracht onder jongeren en ouderen.

Bovengenoemde thema's willen we richten op de volgende doelgroepen:

- Jongeren (0-19 jaar) en
- Ouderen (leeftijdscategorie is variabel).

De activiteiten zullen plaatsvinden in de volgende settingen:

- in de wijk,
- op school,
- bij de sportverenigingen en
- thuis.

In Zwolle willen we ons ook in de komende periode focussen op meerdere aandachtswijken, om vooral de laag opgeleiden te kunnen bereiken. Hiermee willen we de niet-aandachtswijken nadrukkelijk niet uitsluiten. De aandachtswijken, afhankelijk van het thema en de doelgroep, zijn:

- Diezerpoort
- Holtenbroek
- Aa-landen
- (Zwolle Zuid
- Buurt de Pierik

De partners van het nieuwe samenwerkingsverband zouden kunnen zijn:

- De huidige publieke en private partners van Zwolle Gezonde Stad:
  - Gemeente Zwolle
  - GGD IJsselland
  - Travers Welzijn
  - SportService Zwolle
  - Lectoraat De Gezonde Stad/ OPOZ van Hogeschool Windesheim
  - Rabobank IJsseldelta
  - Woningbouwcorporatie deltaWonen
  - Novon schoonmaak
  - Zorgverzekeraar Achmea (tevens als convenant partner met de gemeente)
  - Abbott
  - AH
  - Wavin
  - PEC Zwolle United
  - Hogeschool Windesheim
- De partners van de Academische Werkplaats Thuiszorg Gezondheid Dichtbij
- Woon-zorginstellingen: Driezorg/ IJsselheem/Zonnehuisgroep
- Tactus Verslavingszorg
- WijZ (tevens initiatiefnemer van het succesvolle aanpak met o.a. huisartsen 'Welzijn op Recept')
- Het te ontwikkelen samenwerkingsverband rond het effectieve leefstijlprogramma LEFF (Lifestyle Energy Fun & Friends) in Zwolle
- Private samenwerkingspartners van de huidige private partners
- (samenwerkingsnetwerk van de) Landstede Groep, met onder zich 14 VO scholen en enkele MBO opleidingen
- (samenwerkingsnetwerk van het) Lectoraat De Gezonde Stad/ OPOZ
- (samenwerkingsnetwerk van het) Lectoraat Opgroeien in een positieve gezonde omgeving (i.o.)
- (samenwerkingsnetwerk van het) Lectoraat Innovaties in de Ouderenzorg
- (samenwerkingsnetwerk van het) Lectoraat Verslavingspreventie

Net als de eerste periode van Zwolle Gezonde Stad (2010 t/m 2013) kent ook deze tweede (kortere) periode een fasering die er als volgt uitziet:

- 2014: plan- en netwerkvorming
- 2015 e.v.: uitvoering
- 2016: borging

Uitdagingen

De verbreding kent naast de vele kansen en mogelijkheden ook een aantal belangrijke uitdagingen:

- Aanboren van voldoende middelen, voor o.a.:
  - Coördinatie (programmamanagement/regie).
  - Implementatie van vernieuwingen, o.a. binnen de werkzaamheden van de uitvoeringsteams Wijkopgaven en van de sociale wijkteams.
  - Het uitvoeren van onderzoek naar de bevorderende en belemmerende factoren voor implementatie van de nieuwe thema's en doelgroepen en voor de bredere samenwerking (via een aanvraag bij Raak Pro door drie lectoraten van de hogeschool Windesheim: De Gezonde Stad, Innovaties in de Ouderenzorg en Verslavingspreventie).

- Samenwerking aangaan met huisartsen in de wijk (o.a. leren van en samenwerken met de aanpak 'Welzijn op Recept').
- Opstellen van een 'besparingsplan', om de aanpak te kunnen verduurzamen.
- Aansluiten bij de komende WMO regeling 2015.

Bijlage

Nationaal Programma Preventie

Het Nationaal Programma Preventie brengt activiteiten bijeen rond drie terreinen:

1. Gezonder leren, wonen en werken: het bevorderen van de gezondheid van mensen en het voorkomen van chronische ziekten door een integrale aanpak in de omgeving waarin mensen wonen, werken en leren.
2. Preventie in de zorg: het geven van een prominente plek voor preventie in de gezondheidszorg.
3. Gezondheidsbescherming: het op peil houden van de gezondheidsbescherming en het keren van nieuwe bedreigingen.

Ad 1. Gezonder leren, wonen en werken

Om diabetes, overgewicht, roken, drinken, depressie en onvoldoende beweging tegen te gaan, wordt ingezet op een gezonde schoolomgeving. Dat moet leiden tot 850 gezonde scholen in 2015, een daling van obesitas bij kinderen, minder jonge rokers, minder schadelijk alcoholgebruik en meer jongeren die voldoende bewegen. De wijkgerichte aanpak om de gezondheid van mensen in kwetsbare posities te verbeteren laat goede resultaten zien. Het Nationaal Programma Preventie stimuleert dat deze aanpak op grotere schaal door gemeenten wordt nagevolgd. Ook zet het Nationaal Programma Preventie in op mensen gezond aan het werk te krijgen en te houden. Bijvoorbeeld door kennis en bewustzijn over gezond en veilig werken te vergroten maar ook door de combinatie van werk en mantelzorg te bevorderen.

Ad 2. Preventie in de zorg

Binnen de zorg zal er in de toekomst nog meer worden gewerkt aan het behoud van gezondheid. Onder andere met betere vroeg-opsporing, het voorkomen van depressie en het Deltaplan Dementie. De verzamelde zorgpartijen verenigd in de Agenda voor de Zorg zien op het gebied van preventie een taak voor zichzelf en komen met concrete voorstellen over de rol van de zorgsector bij preventie in de wijk en op het werk.

Ad 3. Bescherming op peil

Om gezondheidsbescherming op peil te houden en alert te blijven op nieuwe risico's wordt in het kader van het Nationaal Programma Preventie speciaal aandacht besteed aan onder andere antimicrobiële resistentie, dierziekten die op mensen kunnen overgaan, aanpassingen aan het Rijksvaccinatieprogramma, voedselveiligheid en gehoorschade.

Voor meer informatie over NPP, zie:

- <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gezondheid-en-preventie/nationaal-programma-preventie>
- <http://www.allesisgezondheid.nl/>